

تحول حسابداری

مصاحبه

دکتر موسی بزرگ اصل

با

مجله

«اکانتینگ اند بیزینس»



دکتر موسی بزرگ اصل عضو هیئت عامل سازمان حسابرسی در گفتگو با مجله اکانتینگ بیزینس (Accounting & Business)، ماهنامه انجمن حسابداران خبره و رسمی (ACCA)، که در شماره ۱ دوره سیزدهم در ژانویه ۲۰۱۰ با عنوان «تحول حسابداری» به چاپ رسیده است، ضمن معرفی موفقیت حرفه حسابداری در ایران به تحولات آن اشاره کرده است. ترجمه بخشهایی از این گفتگو را برای آگاهی خوانندگان ارجمند فصلنامه تقدیم می‌کنیم.

در ایران در حوزه گزارشگری مالی دو کار مهم در جریان است. اولی پروژه‌ای است که به کاهش فاصله در زمینه ابزارهای مالی در واحدهای انتفاعی مربوط می‌باشد. ما در حال حاضر ۲۹ استاندارد حسابداری داریم که به‌طور عمده بر مبنای **استانداردهای بین‌المللی گزارشگر مالی (IFRS)** تدوین شده‌اند؛ در نتیجه به این استانداردها بسیار نزدیک هستیم. ولی فاصله بزرگ استانداردهای حسابداری ایران با استانداردهای بین‌المللی مربوط به ابزارهای مالی است.

ما در حال حاضر به خاطر تغییرات شدید قیمت‌های بازار نمی‌توانیم حسابداری ارزش منصفانه را بپذیریم. بازار ایران خیلی بزرگ نیست. شرکت‌های تجاری در ایران برای شناسایی درآمد تغییر در ارزش منصفانه ابزارهای مالی، به خاطر ملاحظات مالیاتی، نگرانی دارند.

در ایالات متحد و دیگر کشورها، حسابداری مالیاتی از گزارشگری مالی جداست، اما در ایران طبق مقررات مالیاتی افزایش ناشی از حسابداری ارزش منصفانه، مالیاتی حدود ۲۵ درصد (نرخ مالیات بردارندگانه در ایران معادل ۲۵ درصد است) تحمیل خواهد کرد.

مسائل دیگری نیز وجود دارد، اما **هیئت استانداردهای بین‌المللی حسابداری (IASB)** در حال تجدیدنظر در استانداردهای مربوط به ابزارهای مالی است و ما منتظر نتایج آن هستیم و امید داریم موجب کاهش فاصله بین استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی و استانداردهای ملی ما شود.

بخش دولتی نیز به اصلاحات جامع نیاز دارد. تدوین استانداردهای حسابداری دولتی پروژه جدی دیگر ماست، اما علاوه بر ایجاد این استانداردها باید قوانین و مقررات بخش عمومی را نیز اصلاح کنیم. کمیته استانداردهای حسابداری مسئول تدوین استانداردهای حسابداری برای واحدهای تجاری است و کمیته استانداردهای حسابداری دولتی که هدف آن بلندمدت است، استانداردهای حسابداری عمومی و دولتی را تدوین خواهد کرد.

برخورد با بخش دولتی نسبت به بخش خصوصی بسیار مشکلتر است زیرا قوانین و مقررات مربوط به واحدهای اقتصادی دولتی نیاز به تجدیدنظر دارد. تغییر از مبنای حسابداری نقدی به تعهدی

نیازمند بررسی قوانین و مقررات است که کار ساده‌ای نیست و ما در ابتدای راه هستیم.


در ایران همزمان با سیاست خصوصی‌سازی تغییراتی در مقررات حرفه روی داد که موجب افزایش درخور توجه در تعداد موسسات حسابرسی شد که مسایل خاص خود را به‌همراه داشت، از جمله مسئله به‌اصطلاح جابه‌جایی حسابرس.

هفت سال قبل، پیش از تشکیل جامعه حسابداران رسمی ایران، همه واحدهای تجاری متعلق به دولت به‌وسیله سازمان حسابرسی حسابرسی می‌شدند. از زمان خصوصی‌سازی شرکت‌های بخش عمومی و ایجاد جامعه یادشده، تعداد زیادی از شرکتها به وسیله موسسه‌های حسابرسی کوچک بخش خصوصی حسابرسی شده‌اند. این موسسه‌های کوچک برای این‌که بتوانند در مقابل تهدیدات صاحبکاران استقلال خود را حفظ کنند به حمایت نیاز دارند.

استقلال حسابرسان موضوعی جهان‌شمول است و مطمئناً موضوعی است که ما نیز در ایران باید آن را حل کنیم. مدیران در ایران اغلب در انتخاب حسابرسان و حق الزحمه آنان نفوذ دارند که بر استقلال حسابرسان تأثیرگذار است.

هدف اصلی ما در این زمان تجدیدنظر در مقررات و ضوابط نظام راهبری بنگاه و طرح مقرراتی است که استقلال حسابرسان را پشتیبانی کند. موضوع اخیر احتمالاً به مرجعی مشابه **کمیسیون بورس و اوراق بهادار آمریکا (SEC)** برای نظارت بر مقررات حرفه نیاز دارد.

این موضوع نیازی به تغییر قانون ندارد زیرا وزارت اقتصاد و امور دارایی در حل مسئله استقلال حسابرسان، اختیار کافی برای بررسی مقررات جاری و اعمال تغییر در آنها را دارد. امیدواریم زمانی فرا رسد که مدیران نتوانند حسابرسان را تنها به خاطر اظهارنظر حسابرسی تغییر دهند.

انجمن حسابداران خبره و رسمی و مرجعی مشابه آن به این تحول در حرفه حسابداری ایران کمک می‌کنند. تعداد اشخاصی که به دوره‌های انجمن یادشده تمایل نشان می‌دهند در حال افزایش است و این سبب دلگرمی است. 

هدف اصلی ما در این زمان تجدیدنظر در مقررات و ضوابط نظام راهبری بنگاه و طرح مقرراتی است که استقلال حسابرسان را پشتیبانی کند